

Lakeuden Ursa ry.



TOIMINTASUUNNITELMA

VUODELLE 2016

30. toimintavuosi

Lakeuden Ursa ry

TOIMINTASUUNNITELMA VUODELLE 2016

Alkuun kiitos kaikille jäsenille, jotka ovat olleet mukana yhdistyksen toiminnassa.

Kuten yhdistystoiminnassa yleisestikin, kaivataan myös Lakeuden Ursaan lisää aktiivisia jäseniä, jotka voivat toimia erilaisissa yhdistyksen toimi- tai vastuuhenkilötehtävissä sekä projektiluonteisissa tehtävissä joko avustajina tai projektien vetäjinä.

Kaikille halukkaille on tarjolla mieleistä puuhaa, kullekin omien mieltymysten ja ehtimisen mukaan sovitettuna. Erityisesti nuoria harrastajia kaivataan mukaan lisää, sillä nuoret tuovat mukanaan tervetullutta piristystä ja uusia näkemyksiä toiminnan kehittämiseksi. Yhtä lailla yhdistyksessä arvostetaan myös enemmän elämäkokemusta kerryttäneitä, joten kaikki ovat tasaveroisesti tervetulleita osallistumaan yhdistyksen toimintaan ja sen kehittämiseen.

Yhdistyksen tarkoituksena on jäljempänä esiteltyjen toimintatapojensa kautta lisätä yleistä tähtitieteen tietämystä ja tarjota tähtitieteellisiä kulttuurielämyksiä erityisesti Etelä-Pohjanmaan maakunnan alueella. Lisäksi tulevalle vuodelle tuo erityispiirteensä se, että kyseessä on Lakeuden Ursan 30. toimintavuosi. Juhlavuotta onkin tarkoitus juhlistaa eri tavoin, joista myös lisää jäljempänä.

1 Säännöllinen toiminta

1. Jäsenillat

Jäseniltoja pidetään säännöllisesti Sahanevan observatoriolla pimeään vuoden aikaan, syyskaudella elokuun puolivälistä joulukuun alkuun ja kevätkaudella tammikuun puolivälistä kesäkuun alkuun. Kesällä jäseniltoja pidetään satunnaisemmin Auringon tarkkailun merkeissä.

Jäsenilloissa lähiseudun tähtiharrastajilla ja yhdistyksen jäsenistöllä on mahdollisuus tutustua toisiinsa ja vaihtaa kuulumisia. Tutustumisen ohella keskustellaan ajankohtaisista teemoista ja toiminnan kehittämisestä, tuodaan esille uusia toimintaideoita sekä opastetaan uusia jäseniä tähtiharrastuksen pariin. Aloittelijoille annetaan tarvittaessa opastusta kaukoputken käytössä ja havaintojen teossa.

Jäseniltojen yhteydessä voidaan mahdollisuuksien mukaan järjestää tähtitieteeseen liittyviä esitelmiä, katsoa valkokankaalta aiheeseen liittyviä esityksiä, tutustua harrastusta tukevien tietokoneohjelmien käyttöön sekä yhdistyksen käytössä olevaan tähtitieteen kirjallisuuteen, aikakauslehtiin ja havaintovälineisiin. Jäsenillassa pyritään myös tarjoamaan kahvia ja pientä purtavaa.

Sään salliessa jäseniltojen aikana havainnoidaan erilaisia tähtitaivaan kohteita niin omilla havaintovälineillä kuin yhdistyksen havaintokalustoa käyttäen. Havaintoja voidaan tehdä joko oman tai yhteisen havaintosuunnitelman mukaan. Havaintoillat ovat erinomaisia tilaisuuksia vertailla, miten tähtitaivaan eri kohteet näkyvät erilaisilla kaukoputkilla.

2. Havaintotoiminta

Lakeuden Ursa kuuluu valtakunnalliseen havaintotorniverkkoon, jonka tarkoituksena on edistää yhteydenpitoa vakavammista havaintohankkeista kiinnostuneiden yhdistysten ja yksityishenkilöiden välillä. Yhdistyksellä on käytössään tähtitieteelliseen kuvaukseen tarkoitettu CCD-kamera, joten sen tarjoamia mahdollisuuksia on pyrittävä hyödyntämään täysipainoisesti myös harrastajapohjaisen tähtitieteellisen havaintotoiminnan harjoittamisessa.

Perinteisen kaukoputkihavainnoinnin lisäksi voidaan havaintotoimintaa laajentaa CCD-kameraa hyödyntäen mm. supernovien etsimiseen galakseista, asteroidihavaintoihin ja kirkkaushavaintoihin muuttuvista tähdistä. Tällaiset havainnot toisivat Sahanevan observatoriolle ja Lakeuden Ursalle tunnettavuutta niin kotimaassa kuin maailmalla ja edistäisivät myös rahoituskanavien löytymistä sekä toiminnan että laitteiston kehittämistä silmällä pitäen.

Vuoden 2015 tapaan jäsenistöä kannustetaan jatkossakin tekemään yhä enemmän myös oma-toimista havainnointia ja kirjaamaan havaintonsa valtakunnallisen Ursan Taivaanvahti-järjestelmään. Aktiivisimmat havainnoitsijat palkitaan kirjapalkinnoin.

Aktiivisille jäsenille voidaan antaa avain tähtitornille, jolloin havainnointiin ja tähtikuvaukseen voi käyttää yhdistyksen tiloja ja laitteistoa.

3. Tähtinäytökset

Yleisölle avoimia tähtinäytöksiä järjestetään tähtinäytöskaudella (loka-marraskuu ja tammi-kuun puoliväli-maaliskuu) pääsääntöisesti kerhoiltojen yhteydessä ja vastaavasti valoisampaan aikaan vuodesta (huhti-toukokuu ja elo-syyskuu) järjestetään Aurinkonäytöksiä. Osa näytöksistä on periaatteessa mahdollista järjestää myös muualla maakunnassa käyttäen liikuteltavaa kalustoa. Näin voidaan toimia esimerkiksi erilaisten tapahtumien yhteydessä ja tuoda samalla esille yhdistyksen toimintaa.

Yleisönäytösten lisäksi pidetään tilausnäytöksiä erilaisille ryhmille ryhmähinnittelun mukaan.

Viikonloppuisin (pe - su) observatorion pääkaukoputki on rauhoitettu ensisijaisesti tähtiharrastuskäyttöön, joten silloin tilausnäytöksiä järjestetään ainoastaan poikkeustapauksissa (tällöin näytöstäksikin on kaksinkertainen).

4. Harrastusjaostot

Yhdistyksen toimintaa pyritään kehittämään harrastusjaostoilla, joiden kautta voidaan parhaiten hyödyntää yhdistyksen jäsenten erikoisosaaminen. Lakeuden Ursassa toimii tällä hetkellä kolme toimintaryhmää: havaintoryhmä, laiterakennusryhmä sekä tähtinäytösryhmä.

Havaintoryhmän tarkoituksena on keskittyä havaintojen tekemiseen, niiden keräämiseen ja raportoimiseen sekä tähtikuvaukseen. Laiterakennusryhmän tehtäviin kuuluvat laiterakennus ja -huolto sekä tietotekniset sovellukset. Tähtinäytösryhmä vastaa puolestaan tilausnäytösten järjestämiseen liittyvistä käytännön asioista.

5. Luentotilaisuudet ja kurssit

Luentotilaisuuksia yleisölle järjestetään, mikäli sopivia aiheita ja luennoitsijoita on saatavilla, ja jos tilaisuuksien rahoitus järjestyy. Näistä tilaisuuksista sovitaan ja tiedotetaan tapauskohtaisesti erikseen. Eräs mahdollinen ajankohta luentojen järjestämiselle on valtakunnallinen vuosittainen tähtiharrastusviikko, joka ajoittuu samalle viikolle kuin syyspäiväntasaus. Yhdistyksen juhluvuoden 2016 aikana järjestetään vähintään yksi maksuton yleisöluento.

Yhdistys pyrkii järjestämään ajoittain kaikille kiinnostuneille erilaisia tähtitieteeseen liittyviä kursseja. Pienimuotoisempia kursseja ja henkilökohtaista opastusta (kuten kaukoputken käyttöopastusta) voidaan myös järjestää jäseniltojen yhteydessä.

Täysin jäsenistölle suunnattu kurssi on Sahanevan observatorion kaukoputkien käyttöön opastava Meade-kurssi, joka pidettiin ensimmäisen kerran syksyllä 2009. Tarkoitus olisi, että Meade-kurssi voitaisiin järjestää kerran vuodessa tarpeen niin vaatiessa.

Myös yleisen kaukoputkikurssin järjestämistä on harkittu. Kaukoputkikurssille voisivat osallistua niin jäsenet kuin yhdistyksen ulkopuolisetkin. Kurssi olisi yhdistyksen jäsenille maksuton.

6. Retket

Lakeuden Ursa pyrkii järjestämään aika ajoin retkiä kaikille jäsenille ja myös muille kiinnostuneille. Retkikohteina voivat olla esimerkiksi muut observatoriot, tutkimuslaitokset tai tieteen ja tekniikkaan keskittyneet näyttelyt taikka tiedekeskukset. Erityisen tärkeitä ovat kuitenkin säännölliset retket lähimpien naapuriyhdistysten observatorioille, joiden avulla pyritään ylläpitämään hyviä suhteita lähimpiin yhdistyksiin Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan maakunnissa. Vastavuoroisesti naapuriyhdistykset kutsutaan vuoden 2016 aikana Sahanevan observatoriolle tutustumaan Lakeuden Ursan toimintaan ja juhlistamaan samalla yhdistyksen kolmattakymmenettä toimintavuotta.

Retkien hintatasosta ja osallistujamäärästä riippuen osallistujat joutuvat kustantamaan kulunsa joko osittain tai kokonaan. Yhdistys pyrkii kuitenkin anomaan rahoitusta ainakin kalliimmille retkille, jotta retkikustannukset eivät nousisi esteeksi kenenkään osallistumiselle.

Yhdistyksen juhluvuoden 2016 aikana tullaan järjestämään ainakin yksi retki myöhemmin määriteltävään kohteeseen.

7. Kansainvälinen avaruusviikko ja avointen ovien tilaisuudet observatoriolla

Yhdistys pyrkii osallistumaan lokakuun alussa (4.-10.10.) vietettävän vuosittaisen Kansainvälisen avaruusviikon viettoon järjestämällä observatoriolla teemaillan taikka -iltoja, joissa esitellään yhdistyksen toimintaa ja observatoriota. Selkeällä säällä pidetään tähtinäytöksiä yleisölle sekä havaintoiltoja jäsenille (näytökset voivat olla maksullisia muille kuin yhdistyksen jäsenille tai ne voidaan toteuttaa avointen ovien periaatteella). Avaruusviikon aikana voidaan järjestää myös yleisöluento sekä muuta tähtiharrastustoimintaa.

Observatoriolla voidaan järjestää suuren suosion saaneita avointen ovien tilaisuuksia myös muina ajankohtina kuin avaruusviikon yhteydessä. Näitä tilaisuuksia järjestetään kuitenkin pääasiassa sellaiseen aikaan vuodesta, jolloin varhain pimenevät illat mahdollistavat tähti-

taivaan havainnoinnin jo alkuillasta. Keväällä ja alkusyksystä on mahdollista järjestää myös aurinkonäytöksiä.

Eri medioille toimitetaan ennakoon lehdistötiedote, jossa kerrotaan kulloisestakin tapahtumasta sekä perustiedot yhdistyksen toiminnasta.

8. Hallinto ja kokoukset

Hallitus käyttää yhdistyksessä ylintä päätäntävaltaa yhdistyksen yleiskokousten sille suomalla mandaatilla ja ohjaa yhdistyksen toimintaa antamalla sille tärkeäksi katsomansa suuntaviivat. Hallitus myös edustaa yhdistystä ja valitsee yhdistyksen toimihenkilöt. Hallitus koontuu tarpeen niin vaatiessa, kuitenkin vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Sääntömääräiset kokoukset ovat kevätkokous kevään aikana ja syyskokous syyskauden aikana. Tämän lisäksi voidaan pitää kokouksia myös tarpeen vaatiessa. Kokouksien yhteyteen voidaan järjestää myös muuta toimintaa, kuten mm. tähtinäytöksiä.

9. Varainhankinta

Yhdistyksen tärkein tulonlähde on jäsenmaksut. Vuosittaisten jäsenmaksujen suuruuden päättää syyskokous. Uusien jäsenten houkuttelemiseksi mukaan toimintaan voidaan erilaisissa tapahtumissa tehdä jäsenmaksutarjouksia.

Toisena tärkeänä tulonlähteenä ovat yleisönäytöksistä ja tilausnäytöksistä saatavat tulot, jotka menevät kokonaisuudessaan observatorion käyttämisestä aiheutuvien kulujen kattamiseen.

Yhdistyksen toiminta ei voi kuitenkaan perustua ainoastaan jäsenmaksu- tai näytöstuloihin, sillä toiminnan tarkoituksena on myös yleisen sivistystason kohottaminen ja elämysten tuottaminen laajasti kaikkien kansalaispiirien keskuudessa. Yhdistyksen perustoimintaan haetaankin avustuksia lähialueen kunnilta ja kaupungeilta. Erilaisilta rahastoilta tai säätiöiltä haetaan avustuksia erilaisten projektien ja laitehankintojen toteuttamiseen. Myös jäsenet ja muut yksityishenkilöt sekä yritykset voivat avustaa yhdistystä lahjoituksin.

10. Jäsenhankinta

Lakeuden Ursan jäseneksi liittyäkseen ei tarvitse olla tähtiharrastaja, vaan jokainen tähtitieteestä kiinnostunut henkilö voi liittyä yhdistyksen jäseneksi. Yhdistyksen jäseneksi liittyville ei siis aseteta mitään erityisiä tiedollisia tai taidollisia vaatimuksia. Pelkkä kiinnostus aiheeseen riittää.

Jäseneksi liittyminen tapahtuu joko vapaamuotoisella ilmoituksella sähköpostitse, puhelimitse tai kirjeellä taikka jäsenilmoittautumislomakkeella kotisivujen kautta. Jäseneksi voi liittyä myös kerhoilloissa tai muissa yhdistyksen järjestämissä tilaisuuksissa.

Jokainen jäsen pyrkii edesauttamaan uusien jäsenten hankkimisessa kertomalla yhdistyksen toiminnasta ja tavoitteista. Jäsenhankinnan vauhdittamiseksi voidaan uusille jäsenille tehdä erilaisia jäsenmaksu- tai muita liittymistarjouksia. Jäseniä kannustetaan liittymään myös valtakunnallisen Ursan jäseniksi.

Yhdistyksen juhlavuoden kunniaksi vuonna 2016 liittyvät uudet jäsenet saavat erityisen liittymistarjouksen, jonka sisältö vielä tarkentuu, mutta on luultavimmin erillinen liittymislahja.

11. Tiedotustoiminta

Lakeuden Ursan toiminnasta tiedotetaan ensisijaisesti Internetissä yhdistyksen kotisivuilla osoitteessa: <http://www.lakeudenursa.fi> sekä sähköisellä postituslistalla, jonka osoite on muotoa lakeudenursa-l@ursa.fi. Myös paikallislehtiä voidaan käyttää toiminnasta tiedottamiseen.

Yhdistyksen toimintaa pyritään tuomaan esille myös paikallisissa tiedotusvälineissä mm. julkaisemalla lehdistötiedotteita toimintaan liittyen, antamalla tietoa taivaalla näkyvistä erilaisista ilmiöistä jne. tai laittamalla yhdistyksen ilmoituksia julkisissa tiloissa oleville ilmoitustauluille ja osallistumalla erilaisiin yleisötapahtumiin sekä syksyllä Tähtiharrastusviikon viettoon.

Jäsenlehti Kassiopejan julkaisumahdollisuudet ovat pitkälti riippuvaisia lehden tekoon käytettävistä henkilöresursseista, yhdistyksen talouden tilanteesta sekä ennen kaikkea siitä, kuinka paljon jäsenistö tuottaa aineistoa lehteen. Pyrkimyksenä on, että tulevan vuoden aikana pystyttäisiin julkaisemaan jäsenlehti ainakin yhden kerran, jolloin se olisi samalla yhdistyksen 30-vuotista toimintaa juhlistava numero ja sisältäisi myös yhdistyksen lyhyen historiikin sekä otteita toiminnasta vuosien varrelta.

Jäsenlehti voidaan julkaista joko perinteisenä painettuna lehtenä tai verkkojulkaisuna esim. pdf-muodossa.

12. Välitystoiminta

Lakeuden Ursa välittää tarvittaessa jäsenilleen edullisina yhteistilauksina lähinnä tähtitieteellisen yhdistyksen Ursan kustantamia kirjoja ja lehtiä. Yhdistyksen jäsenet saavat kirjat Ursan jäsenhinnoilla riippumatta siitä, ovatko he valtakunnallisen Ursan jäseniä.

Kirjatilauksia varten pyritään keräämään etukäteen nimilista tilaajista, jonka jälkeen tehdään tilaus. Näin pyritään välttämään se tilanne, että kirjoja jäisi suuria määriä myymättä. Pääsääntöisesti tilaukset ovat noudettavissa tähtitornilta jäseniltojen tai muiden tapahtumien yhteydessä. Postitse kirjoja toimitetaan ainoastaan poikkeustapauksissa (tällöin lähetykseen kuitenkin lisätään posti- ja muut toimituskulut).

Mikäli kirjoja ei lunasteta sopivaksi katsotun ajan kuluessa (yleensä muutama kuukausi), yhdistys pidättää oikeuden laittaa kirjat uudelleen myyntiin.

13. Kirjasto- ja lainaustoiminta

Sahanevan observatoriolla on laaja kirjasto alan julkaisuja ja lehtiä. Yhdistyksen jäsenet voivat lainata kirjoja ja lehtiä halutessaan. Lainaukset merkitään kirjastossa olevaan lainauskansioon, jonka pitäisi löytyä yleensä kirjahyllystä. Julkaisujen toivottava laina-aika on yksi kuukausi.

Kirjasto on käytettävissä kerho- ja kokousiltoina. Lisäksi tarvittaessa kirjastolla käynnistä voi sopia hallituksen jäsenten kanssa erikseen, koska heillä on käytössään avaimet tähtitornille.

2 Projektiluonteinen toiminta

1. Kuvaustoiminnan kehittäminen

Lakeuden Ursan havaintovälineistöön kuuluu mm. Atik 11000 CCD-tähtikuvauskamera. Kameralla harjoitettavan havainto- ja kuvaustoiminnan eteenpäinvieminen tulee olemaan eräs tärkeimpiä tavoitteita vuodelle 2016 (unohtamatta kuitenkin kuvaamista jäsenten DSLR- eli digijärjestelmäkameroilla).

Hyvien havaintojen aikaansaaminen toisi yhdistykselle lisää tunnettavuutta alan harrastajien ja yhdistysten piirissä ja mahdollisesti edistäisi uusien rahoituskanavien löytämistä toiminnan jatkokehittämiseksi.

2. Havaintoprojektit

Tulevan vuoden aikana pyritään toteuttamaan myös erilaisia havaintoprojekteja taivaalla näkyviin ajankohtaisiin kohteisiin ja ilmiöihin liittyen. Esimerkkinä Merkuriuksen ylikulku (9.5.2016), joka herättäne kiinnostusta myös suuressa yleisössä.

3. Pikkutornin viimeistely ja Kapasen putken kunnostus

Vuoden 2016 aikana on tarkoitus viimeistellä observatorion viereen rakennettu pienempi tähtitorni, joka rakennettiin havaintosuojaksi ns. Kapasen putkea varten. Lakeuden Ursan aikana omistukseensa saaman Kapasen putken eli edesmenneen tähtitieteenharrastajan, Kari Kapasen, valmistaman kaksoiskaukoputken (40 cm peili- ja 20 cm linssiputki saman rungon sisällä) kunnostustyötä jatkettiin pitkän tauon jälkeen kesällä 2015.

Yhdistyksen toiminnan 30 -vuotisjuhlavuoden kunniaksi pyritään kunnostustyöt saattamaan vähintäänkin sellaiselle tasolle, että havainnointi ainakin linssiputkella päästään aloittamaan. Mikäli aikaa ja henkilöresursseja riittää, on mahdollista, että myös kaukoputken seurannan elektroniikkapuoli kunnostetaan tulevana vuonna.

4. Observatorion huoltotöitä

Observatorion kiinteistöpuolella on periaatteessa jatkuvasti voimassa "toimenpidelista", jolle kuuluu erilaisia töitä pihan ja observatorion 2. kerroksen siivous- ja järjestelytöistä maalaus-hommiin ja Meade -kaukoputken jalustan säätämiseen (kaukoputken napasuuntauksen tarkistaminen ja tarvittaessa jalustan säätäminen). Näitä kiinteistön ja laitteiston huoltotöitä pyritään tulevanakin vuonna tekemään kerhoiltojen ja erillisten talkoiden yhteydessä.

5. Yleisöluennot

Yhdistyksen juhlavuoden 2016 aikana järjestetään vähintään yksi maksuton yleisöluento. Ammattilaisten lisäksi voidaan harkita myös mahdollisuutta, että kutsutaan luennoitsijaksi joku laajasti tunnustettu tähtitieteen harrastaja.